

250410 Källkritik och Fake News, - vad är det?

Vi var många som slutit upp på Korpralen i eftermiddags, intresserad av att få lära mer om hur vi ska navigera i dagens intensiva nyhetsbombardemang. Thomas Tynander, chefredaktör på Arvika Nyheter, hade lovat att guida oss i detta träsk.

Inledningsvis fick vi vänta ett bra tag medan Thomas, ordförande Gösta med flera förgäves försökte upprätta kontakt mellan Thomas padda och bildvisningssystemet på Korpralen, - vi kom dock aldrig längre än till öppningsbilden på storbildsskärmen nedan..

Thomas, som hade förberett ett bildspel med trettio bilder, fick till slut nöja sig med att visa upp en del av dem så här, och så prata fritt utifrån ämnet! Och det gick bra det också!

Om sig själv nämnde han att han nu arbetat på Arvika Nyheter sedan ett och ett halvt år, efter bortåt 40 år som reporter och nyhetschef för Aftonbladet, Sveriges Radio, TV4 och Rapport på SVT. För länge sedan började han på NWT, men har inga egna tidigare kopplingar till Arvika. Något han menar underlättar i rollen, han kan stå fri när olika intressen drar åt olika håll.

Bildspelet skulle ha börjat med en bild på mr Fake-News himself, så verklighetstrogen, om det inte varit för de sex fingrarna!

AI gör idag allt så än mer komplicerat! Ögat kan inte självt längre avgöra vad som är fake eller inte, - man får ta till sitt kritiska tänkande. Kan detta verkligen stämma??!

Är det särskilt troligt att pensionärer serveras en potatis och några små korvar till jullunch?? Att Stefan Löfven bär en svindyr klocka??

Fake News, med allehanda avsändare, vill skapa tvivel, upprördhet, och framför allt, de anspelar på känslor! Ytterst slår de mot demokratin som är hotad. Idag är det färre länder med demokrati än för tio år sedan.

Om en "stor och känsloladdad nyhet" serveras bara på ett ställe, och inte dyker upp i andra media, då bör man vara extra misstänksam, menar Thomas. Kolla alltid upp avsändaren, webbsidan, mejladressen....!

Faktagranskning och källkritik är svårt om man inte har det som arbete och daglig sysselsättning, och särskilt vi äldre är ovana. Men en bild kan kollas upp, t.ex. genom att söka-bild-funktionen i Google-appen, - Man kan t.ex. finna att bilden publiceras tidigare, i helt andra sammanhang! Och det finns specifika verktyg för faktagranskning på nätet, t.ex. kallkritikbyran.se! Där kan man söka om andra observerat nyheter som är påhittade!

Det är så många krafter vill påverka oss åt olika håll, och driva opinioner, splittra och söndra. Trollfabriker i Ryssland spottar ut sig en ständig ström av bilder och texter, men de är ju inte de enda. Erdogan och Turkiet, nu Trump i USA, osv., osv. Även här i Sverige.

Demokrati och pressfrihet hör ihop, båda är hotade. Det finns något som heter Pressfrihetsindex, berättar Thomas. Av 180 granskade länder är det idag endast 8-10 länder där journalister kan verka utan fara, varav Sverige är ett. Vi ligger på tredje plats, efter Norge och Danmark, även de övriga återfinns i norra Europa. Farligast i världen är Eritrea, där vi ju också har en svensk journalist, Dawit Isaak, fängslad sedan många år. Iran ligger på femte farligaste plats för journalister, och Mexiko är det land där flest journalister dödas. Självklart kommer vi också in på vad som idag pågår i USA, det berör oss alla. Hur svårt det blir när människor lever fullt ut inom sina egna bubblor, bara tar del av sina egna kanalers nyheter, och fastnar i diverse konspirationsteorier.

Det kommer en hel del frågor från publiken, också. Om diverse påståenden om att vi i Sverige blir lurade av våra gammelmmedia, bl.a. Thomas trycker starkt på att vi ska söka oss just till de gamla etablerade medierna, "gammelmmedia", de stora tidningsredaktionerna med flera hundra journalister aktiva, SR och tv-nyheter. Det går bara inte att manipulera redaktioner fulla med hundratals envisa journalister! Nya, alternativa media på nätet har ofta bara två-tre stycken på redaktionen... Utmaningen idag handlar om att locka ungdomarna, de hämtar ofta sina nyheter från sociala medier och Youtube.

Också tidningar som Arvika Nyheter är pålitliga, förstås. Thomas trycker på att de berättar allt vad de vet, utan dolda agendor. Visst finns det folk som försöker driva egna frågor, men då får man förlita sig på sin egna journalistisk erfarenhet och sitt omdöme.

Så, även utan bilder, så fick viktiga inblickar i hur fallgroparna i den nya mediavärlden ser ut!

Avslutningsvis hamnade samtalet återigen i detta med vad AI kan medföra i vår värld framöver. Möjligheter, men också stora risker. NWT Media har klara riktlinjer för hur de kan använda sig av AI i verksamheten, men Thomas säger att Arvika Nyheter är särskilt restriktiva när det gäller publiceringar av sådant material.

Gösta avtackar Thomas, som sedan måste bege sig tillbaka till jobbet på tidningen.

För oss andra blev det nu fika, och Margots goda macka, denna gång med hemgjord legymsallad!

Lite information blir det också.

Ulla berättar om resan till Lerinmuséet den 7 maj, - det finns platser kvar!! Vi får guidad visning av muséet, och sedan en god lunch på Värmlands Museum.

Gösta berättar om träffar med kommunen och andra föreningar i Arvika som vi deltagit i, med syfte att motverka ofrivillig ensamhet. Man måste inte själv vara ensam för att delta i detta framöver, det är viktigt! Vi återkommer med mer information om detta framåt hösten.

Gösta berättar även om distriktet arbete med att ta fram en plan för digitalisering i våra föreningar. Jag får ordet en stund, berättar om att vi är några som ska hjälpas åt att bli säkrare i hanteringar av iPhone, och efterlyser någon som kan hjälpa till med motsvarande för androidmobiler. Inget napp dock på detta, än så länge...

Så var det dags för lotteriet. Denna gång lyckade Hans Palmqvist vinna inte mindre än tre gånger! Den tredje vinstlotten lämnade han dock vidare...

Extra roligt var detta, det var hans allra första vinst här, någonsin! Och nu kunde han komma hem med både vin och klurig sysselsättning!

Vid dator och kamera,
Annelise Paulsen

